

הגילוי הנפלא של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע תכלית ארבע כנפות הציצית היא להשלים בעבודתנו את ארבע הכנפיים שנחסרו מהמלאכים בגלות

מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם - ותהוון קדישין הי כמלאכיא דמשמשין קדם ה' אלקכון". פירוש, שתהיו קדושים כמלאכים המשמשים לפני ה' אלקיכם. וצריך ביאור מנין למד התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל לפרש מה שכתוב כאן "והייתם קדושים לאלקיכם", שנהיה קדושים כמלאכים המשמשים לפני הקב"ה.

בדרך הפשט נראה לפרש כוונתו, שהיה קשה לו מה שכפל הכתוב שההסתכלות במצות ציצית היא סגולה לזכור את כל מצוות ה', שהרי מתחילה כתוב: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם", אם כן למה חזר הכתוב שנית: "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם". זאת ועוד, למה בפסוק הראשון לא נזכרה קדושה כי אם בפסוק השני: "והייתם קדושים לאלקיכם". לכן פירש כי מה שכתוב "והייתם קדושים לאלקיכם", הכוונה בזה שנהיה קדושים כמלאכים המשמשים לפני הקב"ה.

אולם ברור כי גם לפי פירוש זה עדיין צריך ביאור, מדוע לא כתוב מיד בפסוק הראשון: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם והייתם קדושים לאלקיכם", אשר מזה היינו למדים שהתכלית של קיום המצוות היא להיות כמלאכים הקדושים המשמשים לפני הקב"ה, ושוב לא היה צריך לחזור שנית על אותו כתוב.

עוד ראוי להתבונן מה שסידר הקב"ה כאן שלשה פסוקים: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם". וצריך ביאור מה שבחר הקב"ה להפסיק באזהרה: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", בין שני הפסוקים המדברים על זכירת כל מצוות ה'.

חותם של זהב, ופשעו שניהם ולא הביאו, איזה מהן עונשו מרובה, הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא".

ופירש רש"י: "חותם, היו עושים לבהמה ולעבד כשקונין אותן לשם סימן עבדות". וכתבו התוספות (ד"ה חותם): "מה שמדמה חותם של טיט לציצית, שכן עושין לעבדים, והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה, כדאיתא פרק במה אשה (שבת דף נז:): כבלא דעבדא". פירוש, חותם שמחתימים על בגדיו של עבד כדי שידעו הכל שהוא עבד.

וכן כתב ה"חינוך" במצות ציצית (מצוה שפו): "שורש המצוה נגלה בכתוב, שהוא למען נזכור כל מצוות השם תמיד, ואין דבר בעולם יותר טוב לזכרון, כמו נושא חותם אדוניו קבוע בכסותו אשר יכסה בו תמיד ועיניו ולבו עליו כל היום, וזה שנאמר בו בכתוב וזכרתם את כל מצוות ה'".

וזהו שמפרש ה"אור החיים" הקדוש בפרשתנו (במדבר טו-ל): "והיה לכם לציצית", שהציצית יהיה "לכם" לסימן על עבדות. והוסיף לפרש בזה: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה', פירוש כשיביטו בסימן עבדותם, יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדיבורם ובכל מעשיהם, כעבד שאימת רבו עליו, ולעמוד בשעה שהאדון מצוה לעמוד, ולעשות כל מלאכות אשר צוה ה' לעשות". וצריך ביאור איך על ידי מצות ציצית אנו זוכים להיות גם בבחינת עבדים למקום וגם בבחינת בניים למקום.

"והייתם קדושים לאלקיכם" כמלאכים המשמשים את הקב"ה

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה שמצינו חידוש גדול בתרגום יונתן, שמפרש הפסוק (שם מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל

בפרשתנו פרשת שלח דבר בעתו מה טוב להתבונן במצות ציצית, שיש בה סגולה נפלאה שלא נזכרה בשום אחת משאר תרי"ג מצוות התורה, שההסתכלות בה מזכירה לנו לקיים את כל המצוות, כמו שכתוב (במדבר טו-לז): "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם".

והנה רבן של כל ישראל רש"י אשר דרכו בקודש לפרש תמיד הפסוקים בדרך הפשט, מפרש כאן בדרך רמז: "וזכרתם את כל מצוות ה', שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג". וזהו שדרשו בגמרא (מנחות מג:): "וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם, ראה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשיה". ופירש רש"י: "ראה, ציצית מביאה לידי זכירת מצוות". וצריך לבאר גם בדרך מחשבה מהו הקשר בין מצות ציצית לקיום כל המצוות.

ממצות ציצית מוכח שאנו בבחינת בניים ובבחינת עבדים

עוד ראוי להתבונן במה שמצינו סתירה בענין מצות ציצית, כי במדרש שוחר טוב על הפסוק (תהלים צ-ז): "יראה אל עבדיך פעליך והדרך על בניהם", דרשו בשבח מצות ציצית: "והדרך, זה תכלת שבציצית, שישראל מתכסין בו, שנקראו בניים למקום". מבואר מזה כי בזכות מצות ציצית אנו נקראים בניים למקום. אך לעומת זה מצינו שבזכות מצות ציצית אנו נקראים עבדים למקום, כמו שנינו בגמרא (מנחות מג:):

"תניא היה רבי מאיר אומר, גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת, משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו, לאחד אמר הבא לי חותם של טיט, ולאחד אמר הבא לי

ביאור החוט המשולש ים רקיע וכסא הכבוד

רחש לבי דבר טוב לבאר דברי התרגום יונתן על פי מה ששינינו בגמרא (מנחות מג:): "תניא היה רבי מאיר אומר, מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד". ופירש רש"י: "ומכח התכלת מזכיר היושב על כסא". וצריך ביאור להבין התועלת בשלשה המסעות בעקבות החוט של תכלת, המסע הראשון לים, המסע השני לרקיע, עד שאנו מגיעים למסע השלישי העליון מכולם, לזכור את הקב"ה היושב על כסא הכבוד.

והנני להעלות שלחן מלכים מה שמצינו על כך ביאור נשגב במשנתו הטהורה של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע ב"נועם אלימלך", וכעבדא קמיה מאריה נרחיב בביאור דבריו הקדושים, שיסודתם בקודש על מאמר המדרש בילקוט שמעוני (פרשת האזינו רמז תתקמב) על הפסוק (דברים לב-א):

"האזינו השמים ואדברה. אמר לו הקב"ה למשה, אמור להם לישראל הסתכלו בשמים שבראתי לשמשכם, שמה שינו מדתן, או שמה גלגל חמה יצא ממערב, שנאמר (קהלת א-ה) וזרח השמש ובא השמש, ולא עוד אלא ששמח לעשות רצוני, שנאמר (תהלים יט-ו) והוא כחתן יוצא מחופתו..."

וכן לענין הים הוא אומר (ירמיה ה-כב) האותי לא תיראו נאום ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים [חק עולם ולא יעברנהו], שמשעה שגזרתי עליו שמה שינה את מדתו ואמר אעלה ואציף את העולם, לא, כענין שנאמר (איוב לח-ז) ואשבור עליו חוקי וגו', ואומר עד פה תבוא ולא תוסיף, ולא עוד אלא שמצטער ואין יכול מה לעשות, כענין שנאמר (ירמיה שם) ויתגעשו ולא יכלו.

והרי דברים קל וחומר, ומה אלו שנעשו לא לשכר ולא להפסד, אם זוכין אין מקבלין שכר, ואם חוטאין אין מקבלין פורענות, ואין חסין על בניהן ועל בנותיהן, לא שינו מדתן, אתם שאם זכיתם אתם מקבלין שכר, ואם חטאתם אתם מקבלין פורענות, ואתם חסים על בניכם ועל בנותיכם, על אחת כמה וכמה שאתם צריכים שלא תשנו את מדותיכם".

ממדרש זה למד הרבי ר' אלימלך יסוד גדול, כי צבא השמים ובראשם השמש עובדים את ה' עבודה מאהבה, כלשון המדרש: "ולא עוד אלא

ביאור התרגום יונתן: "והייתם קדושים לאלקיכם - ותהוון קדישין הי כמלאכיא דמשמשיין קדם ה' אלקכון"

מחלוקת בגמרא: רב אמר שבגלות חסרות למלאכים ב' כנפיים שאומרים בהן שירה מפאת אהבת ה'

רבנן אומרים שבגלות חסרות למלאכים ב' כנפיים האחרונות שמכסים בהן את רגליהם מפחד ה'

נועם אלימלך: ד' כנפות הציצית לעבוד בהן את ה' באהבה וביראה כדי להשלים ד' כנפיים של המלאכים

שש כנפיים], כאן בזמן שאין בית המקדש כביכול שנתמעטו כנפי החיות". שואלים בגמרא: "הי מינייהו אימעוט", איזו משתי הכנפיים חסרות להם בגלות. נחלקו על כך הדעות:

"אמר רב חננאל אמר רב, אותן שאומרות שירה בהן, כתיב הכא (ישעיה שם) ובשתים יעופף וקרא זה אל זה ואמר [קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלוא כל הארץ כבודו, הרי מבואר שאומרים שירה בשתי הכנפיים שמעופפים בהן], וכתיב (משלי כג-ה) התעיף עיניך בו ואיננו [כי בגלות אין להם שתי כנפיים אלו], ורבנן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם, שנאמר (יחזקאל א-ז) ורגליהם רגל ישרה [הרי שראה יחזקאל את רגליהם], ואי לאו דאימעוט מנא הוה ידע". אם היו מכוסים איך ראה אותם יחזקאל.

ומבאר ה"נועם אלימלך" כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ובלשון קדשו: "והצדיק צריך לתקן ב' הדעות", כי בשתי הכנפיים שהמלאכים אומרים בהן שירה, הוא מפאת שעובדים את ה' באהבה עד כדי כך שפוצחים בשירה, ואילו שתי הכנפיים שמכסים בהן את הרגלים, הוא מפאת שעובדים את ה' ביראה ומגודל הפחד הם מסתירים את רגליהם, לכן בגלות שאין בית המקדש קיים חסרות למלאכים הכנפיים הללו, כי אינם יכולים לעבוד את ה' באהבה ויראה כפי שעבדו בזמן שבית המקדש היה קיים.

נמצינו למדים מתוך דבריו הקדושים, כי מה שכתוב בנבואת יחזקאל אחרי החורבן: "וארבע כנפיים לאחת", משמע שבגלות חסרות רק שתי כנפיים, היינו כי שתי כנפיים חסרות לגמרי, אבל גם בשתי אחרות יש קצת פגם שצריך לתקן. ובוזה נחלקו החכמים איזה משתי הכנפיים חסרות בעיקר, לפי רב עיקר החסר הוא בשתי הכנפיים שאומרים בהן שירה מאהבה, ולפי רבנן

שממח לעשות רצוני, שנאמר והוא כחתן יוצא מחופתו". ואילו הים עובד את ה' מיראה כלשון הכתוב: "האותי לא תיראו נאום ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים", וכלשון המדרש: "ולא עוד אלא שמצטער ואין יכול מה לעשות".

לפי זה הוא מבאר בדברי קדשו מה שנתן רבי מאיר טעם לחוט של תכלת: "מפני שהתכלת דומה לים", ועל ידי זה נלמד מהים לעבוד את ה' מיראה שלא לעבור על מצוות ה', כמו שיש לים יראה גדולה שלא לעבור את הגבול שקבע לו הקב"ה, "וים דומה לרקיע", כדי להזכיר לנו שצריך לעבוד את ה' גם מאהבה, כמו כל צבא השמים ובראשם השמש ששמחים לעשות רצון קונם. [יש להעיר כי פירוש זה מבואר גם ב"כלי יקר", והוסיף לפרש לפי זה: "ורקיע דומה לכסא הכבוד", כי בזכות אהבת ה' שאנו למדים מהרקיע, נזכה להתחבר עם הקב"ה היושב על כסא הכבוד שמשם נחצבו נשמות ישראל].

במצות ציצית אנו משלימים ארבע כנפיים החסרות בגלות

בדרך זו ממשיך ה"נועם אלימלך" לבאר המסע השלישי הנשגב מכולם: "ורקיע דומה לכסא הכבוד", על פי מה שכתוב בדברי הנביא (ישעיה ו-א): "בשנת מות המלך עוזיהו ואראה את אדני יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל, שרפים עומדים ממעל לו שש כנפיים שש כנפיים לאחד, בשתים יכסה פניו, ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעופף".

מקשה על כך בגמרא (חגיגה יג:) סתירת הכתובים, כי כאן בנבואת ישעיה כתוב כי למלאכים העומדים מסביב לכסא הכבוד יש שש כנפיים, ואילו בנבואת יחזקאל כתוב (יחזקאל א-ו): "וארבע כנפיים לאחת להם". ותירצו בגמרא: "לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים [היו להם

ומה נפלאים הם דברי ה"בת עין" שכתב גם כן רמז זה, והוסיף לפרש בזה מה שהשיב יוסף: "ויאמר לו הנני" - ל"ו נוטריקון ל'עולם ועד, בכך רמז ליעקב שהוא מוכן ומזומן לקרב את הגאולה, ולהשלים ב' הכנפיים החסרות בגלות. וכתב עוד כי יוסף בגימטריא ו' פעמים שם הוי"ה כי הוא משלים את כל שש הכנפיים, וכפי הנראה כוונתו על משיח בן יוסף שהוא מזרעו של יוסף שיבוא בזמן הגאולה.

"אלו ואלו דברי אלקים חיים"

והנה כאשר נתבונן נראה כי המחלוקת בין הרבי ר' אלימלך ותלמידו הרה"ק מאפטא זי"ע, היא ממש המחלוקת בגמרא בין רב לרבנן, כי לפי שיטת רב שבגלות חסרות שתי הכנפיים האמצעיות אשר בהן יעופפו לומר בהן שירה, הרי זה כשיטת הרבי ר' אלימלך שמשש התיבות של "ברוך שם" חסרות שתי התיבות האמצעיות "כבוד מלכותו" שהן כנגד שתי הכנפיים האמצעיות, ואילו לפי שיטת הרבנן שבגלות חסרות שתי הכנפיים האחרונות שהמלאכים מכסים בהן את הרגלים, הרי הן שתי הכנפיים האחרונות שהן כנגד שתי התיבות האחרונות "לעולם ועד".

מעתה לפי מה שלמדנו מדברי הרבי ר' אלימלך עצמו, כי שתי הדעות בגמרא אלו ואלו דברי אלקים חיים, עד כדי כך שמטעם זה הקדים הקב"ה לתת לנו מצות ציצית בד' כנפות הבגד, כדי להשלים בכך את ד' הכנפיים החסרות למלאכים בגלות, נמצא כי גם הרבי ר' אלימלך שאומר שבגלות חסרות ב' תיבות "כבוד מלכותו", מודה לתלמידו הרה"ק מאפטא שבגלות חסרות גם ב' תיבות "לעולם ועד".

אלא שכפי הנראה סובר הרבי ר' אלימלך, שהעיקר מה שחסר בגלות הוא "כבוד מלכותו", כנגד שתי הכנפיים האמצעיות שהמלאכים עובדים בהן את ה' מאהבה, ואילו הרה"ק מאפטא סובר שהעיקר מה שחסר בגלות הוא "לעולם ועד", כנגד שתי הכנפיים האחרונות שהמלאכים עובדים בהן את ה' מיראה. אולם למעשה כפי שאנו למדים מדברי ה"נועם אלימלך" עצמו אלו ואלו דברי אלקים חיים.

יש לומר בזה פרפרת נאה במה שאנו מתפללים בראש השנה: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך". כי בכך אנו מתפללים שימלוך הקב"ה על כל העולם בכל שש התיבות: "ברוך שם כבוד

נועם אלימלך: תכלת דומה לים, שיש לו מדת יראה שלא לעבור את הגבול שקבע לו הקב"ה במעשה בראשית יום דומה לרקיע", צבא השמים ובראשם השמש שיש להם מדת אהבה, כמו שכתוב: "והוא כחתן יוצא מחופתו"
הרבי ר' אלימלך: בגלות חסרות שתי התיבות "כבוד מלכותו", ועל כך מתפללים: "גלה כבוד מלכותך"
הרה"ק מאפטא: בגלות חסרות "לעולם ועד", ונשארו ד' תיבות בשכ"ם נוטריקון ב'רוך ש"ם כ'בוד מ'לכותו"

מארבע כנפות כל הארץ", שאז יחזרו ד' כנפי המלאכים החסרות בגלות, לכן ראוי לקבץ ד' כנפות הציצית שהן כנגד ד' כנפיים אלו.

המחלוקת בין הרבי ר' אלימלך ותלמידו הרה"ק מאפטא זי"ע

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להשתעשע במה שיש ללמוד מדברי ה"נועם אלימלך" חידוש עצום, על מה שהביא תלמידו הרה"ק מאפטא זי"ע ב"אוהב ישראל" (פרשת וישב ד"ה הלא אחיך רועים בשכם), שנחלק עם רבו הרבי ר' אלימלך זי"ע בנוגע לשתי הכנפיים החסרות בגלות, הנה הדברים בלשון קדשו:

"והנה איתא בכתבי האר"י זללה"ה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אינון שית תיבין נגד שית גזפין [שש תיבות הן כנגד שש כנפי החיות]. נמצא בזמן הזה שחסר ב' גזפים [של המלאכים] כנ"ל, חסר גם כן ב' תיבין מאלו ששה תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הנ"ל.

ואמר מורי הרב הקדוש כו' מ' אלימלך זללה"ה, ששני תיבות החסרים הם כבוד מלכותו. ולזה אנחנו מבקשים ומתפללים להשי"ת בתפלת מוספים של ימים טובים, גלה כבוד מלכותך עלינו, עד כאן דברי קדשו. ואני אומר שהשני תיבות אשר הם חסרים מזמן החורבן בית המקדש הם לעולם ועד".

לפי זה מפרש ה"אוהב ישראל" פרשת וישב מה שכתוב (בראשית לז-ג): "ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני". בכך רמז יעקב ליוסף על זמן הגלות שחסרות ב' הכנפיים של "לעולם ועד". וזהו שאמר לו: "הלא אחיך רועים בשכם" - בגלות הם רועים בשכ"ם נוטריקון ב'רוך ש"ם כ'בוד מ'לכותו, כי ב' הכנפיים "לעולם ועד" חסרות.

עיקר החסר הוא בשתי הכנפיים שעובדים בהן את ה' מיראה, אבל באמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, שאחרי החורבן יש פגם בארבע כנפיים שעובדים בהן את ה' מאהבה ומיראה, והחובה מוטלת עלינו לתקן.

לפי זה מגלה לנו הרבי ר' אלימלך זי"ע חידוש גדול, כי מה שצונו הקב"ה להטיל ציצית וחוט של תכלת בארבע כנפות הבגד, הוא כדי להשלים בכך את העבודה של המלאכים הסובבים את כסא הכבוד, אשר בגלות חסרות להם ארבע כנפיים, כי אינם יכולים לעבוד בהן את ה' באהבה וביראה כפי שעבדו בהן בזמן שבית המקדש היה קיים.

הנה כי כן זהו ביאור המסע המשולש של רבי מאיר בעקבות חוט של תכלת: "מפני שהתכלת דומה לים", שממנו אנו למדים לעבוד את ה' ביראה, "ויום דומה לרקיע", שממנו אנו למדים לעבוד את ה' באהבה, "ורקיע לכסא הכבוד", כי על ידי שנעבוד את ה' באהבה וביראה נזכה להשלים את העבודה של המלאכים המשמשים לפני הקב"ה, שבגלות חסרות להם ארבע כנפיים לעבוד בהן את ה' באהבה וביראה. אלו תוכן דבריו הקדושים.

יפה העיר חתני הרה"ח ר' חיים מערלין שליט"א, כי לפי זה יומתק להבין מה שמבואר ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (תפילת השחר), כי כשאומרים בברכות קריאת שמע: "מהר והבא עלינו ברכה ושלוש מהרה מארבע כנפות כל הארץ", צריך לקבץ את ארבע הציציות בידו.

יש לומר הענין בזה כי מתחילה אנו מתפללים: "ויחד לבננו לאהבה וליראה את שמך", כדי להשלים באהבה וביראה את ד' הכנפיים החסרות בגלות. והנה מיד אחר כך אנו מתפללים על הגאולה: "מהר והבא עלינו ברכה ושלוש מהרה

מלכותו לעולם ועד", גם בד' תיבות החסרות כנגד ד' כנפות החיות שנחסרו בגלות, ועל כך אנו מתפללים: "מלוך על כל העולם", שכן מלו"ך הוא ראשי תיבות כ'בוד מ'לכותו ל'עולם ו'עד.

"והייתם קדושים לאלקיכם" להשלים עבודת המלאכים

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברי התרגום יונתן, שמפרש מה שכתוב: "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם - ותהוון קדישין הי כמלאכי דמשמשין קדם ה' אלקכון", אשר כפי שביארנו רצה ליישב בזה מה שפסל הכתוב: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם", ושוב חזר הכתוב שנית: "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם".

נקדים מה שכתב הרמב"ן פרשת יתרו בפסוק (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו", כי מה שכתוב בלוחות הראשונים "זכור" הוא מצות עשה, ומה שכתוב בלוחות השניים (דברים ה-יב): "שמור את יום השבת לקדשו", הוא מצות לא תעשה, כמבואר בגמרא (עירובין צו.): "כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה".

והוסיף הרמב"ן לבאר מה שנתן לנו הקב"ה את השבת במצות עשה "זכור" ובמצות לא תעשה "שמור", כי מצות עשה היא כנגד אהבת ה' ומצות לא תעשה היא כנגד יראת ה', ומטעם זה קיימא לן "עשה דוחה לא תעשה", כי מצות עשה שהיא מצד אהבת ה' דוחה מצות לא תעשה שהיא מצד יראת ה', הנה הדברים בלשון קדשו:

"כי מדת זכור רמזו במצות עשה, והוא היוצא ממדת האהבה והוא למדת הרחמים, כי העושה מצות אדוניו אוהב לו ואדוניו מרחם עליו, ומדת

שמור במצות לא תעשה, והוא למדת הדין ויוצא ממדת היראה, כי הנשמר מעשות דבר הרע בעיני אדוניו ירא אותו, ולכן מצות עשה גדולה ממצות לא תעשה, כמו שהאבה גדולה מהיראה, כי המקיים ועושה בגופו ובממונו רצון אדוניו, הוא גדול מהנשמר מעשות הרע בעיניו, ולכך אמרו דאתי עשה ודחי לא תעשה".

הנה כי כן ירווח לנו להבין סדר הפסוקים בזכירת מצוות ה' בזכות הציצית, אשר כפי שלמדנו מדברי ה"נועם אלימלך" צריך להשלים בד' כנפות הציצית, ד' הכנפיים של המלאכים הקדושים הנושאים את כסא הכבוד לעבוד את ה' באהבה וביראה, לכן גילה לנו הקב"ה ענין זה במה שפתח לומר: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם", שנקיים במעשה את כל מצוות עשה, שהן כנגד אהבת ה' שהיא גדולה מיראה.

אולם מאחר שצריך לעבוד את ה' גם מיראה, לכן כתוב מיד אחר כך: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם". ופירש רש"י: "הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות, העין רואה, והלב חומד, והגוף עושה את העבירות". הרי לנו דברים ברורים שאזהרה זו כוללת שלא לתור אחרי כל הלא תעשה.

עבדים למקום עבודה מיראה בנים למקום עבודה מאהבה

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שחזר הכתוב לומר מיד אחר כך: "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם", ומפרש בתרגום יונתן הכוונה בזה: "ותהוון קדישין הי כמלאכי דמשמשין קדם ה' אלקכון", כי בכך מלמדנו הכתוב שתכלית

השילוב של העבודה מאהבה במצוות עשה והעבודה מיראה במצוות לא תעשה, היא כדי להשלים בכך את ד' כנפי המלאכים שאינן בשלימות בזמן הגלות, אשר כנגדן צונו הקב"ה להטיל ציצית על ד' כנפי הבגד, ועל ידי זה יזכו להיות כמלאכים המשמשים לפני הקב"ה בכסא הכבוד לעבוד את ה' באהבה וביראה.

כיון שבאנו לידי כך יומתק ליישב מה שמצינו בענין מצות ציצית, כי מצד אחד בזכות מצות ציצית אנו נקראים בנים למקום, ומצד שני בזכות מצות ציצית אנו נקראים עבדים למקום, על פי מה שמבואר בספרים הקדושים כי בזכות העבודה מיראה אנו נקראים עבדים למקום, כעבד המשמש את אדוניו ביראה, ואילו בזכות העבודה מאהבה אנו נקראים בנים למקום, כבן המשמש את אביו באהבה.

וזהו שאמר הקב"ה (מלאכי א-ו): "בן יכבד אב ועבד אדוניו, ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי". הנה כי כן מאחר שתכלית מצות ציצית בד' כנפות הבגד, היא להשלים את ד' הכנפיים של המלאכים העובדים את ה' באהבה וביראה, לכן בזכות ציצית אנו זוכים להיות הן בבחינת בנים והן בבחינת עבדים.

ולפי המבואר שבזכות מצות ציצית בד' כנפות הבגד, אנו זוכים לעבוד את ה' באהבה וביראה בבחינת בנים ועבדים, להשלים בכך את ד' הכנפיים החסרות למלאכים בזמן הגלות, הרי תפלתנו לה' היא שבזכות מצות ציצית יגאלנו הקב"ה גאולה שלימה, להחזיר למלאכי עליון את כל הכנפיים בבחינת: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com